

Sista numret av FlygvapenNytt

En pressröst tystnar

Denna utgåva av FlygvapenNytt är den sista i raden av en tidskriftsutgivning som blev 64 år. Flygvapnets husorgan tystnar när den nya tidens krav integrerat försvarsgrenarna och minimerat gränsdragningarna inom Försvarsmakten. Färre flygförband betyder minskad personalvolym som i sin tur betyder färre läsare.

FlygvapenNytt tackar för sig och går rakryggad in i historien och återfinns hädanefter på Kungliga biblioteket – nu i forskningens tjänst.

Slutet av 30-talet var inte insikten om andra flyvapens numerär och slagkraft på fullt godtagbar nivå, ansåg man i flygstabsledningen. Behovet av delgivning av inhämtade kunskaper kändes akut. Det var då som flygstabschefen **Bengt G:son Nordenskiöld** beslöt att starta utgivningen av Krigsmaktens första tidskrift. Nummer 1 utkom 1939 med namnet "Underrättelser från flygstaben" – allmänt kallad Ufs. Det var ett stencilerat klamrat häfte som fick utgöra embryot till det som 21 år senare kom att benämnas FlygvapenNytt.

Nordenskiöld inrättade också den första renodlade militära tjänsten för en pressofficer. Den ankom på denne kapten att bli regelbundet utge detta på skrivmaskin präntade och stencildragna alster, Ufs, med innehåll som till största delen bestod av artiklar främst om brittiska, tyska och amerikanska flygstridskrafter, dessas chefer och organisationer m m. Upplagen låg initialt på cirka 35 ex, men den ökades successivt. Så även spridningsområdet. En ny era inom Krigsmaktens informationsverksamhet var in-

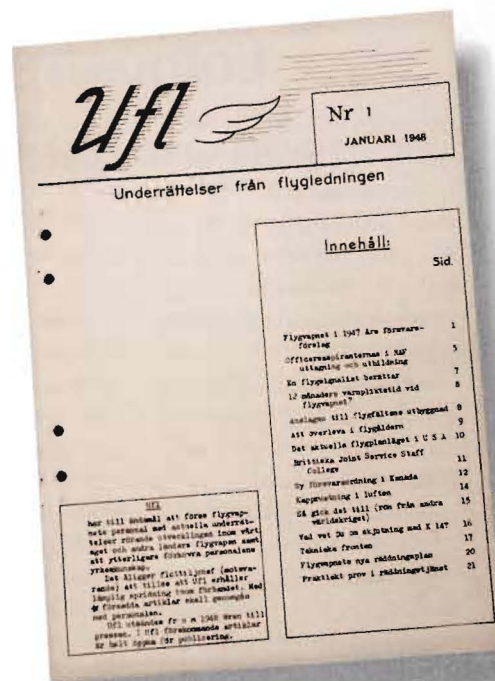
ledd – dock utan att den nya upplysningstiden trängde så värst djupt ned i leden.

Åren gick och krigsdrivan smalt av tegen. 1947 skedde två förändringar, vilka bägge hade bäring på närheten till dåvarande Flygförvaltningen. Ufs gavs nytt namn: Ufl, "Underrättelser från flygledningen". Periodiciteten ökades till 12 nr/år och även sidantalet utökades. Dessutom började fotografier att bli allt vanligare. Den lite byråkratiska rubriksättningen skymde dock utseendet av en "riktig" tidskrift. Stelheten var i behov av uppmjukning.

Ufs - Ufl - FlygvapenNytt

1949 nedkom Arménytt med sitt första nummer och året därefter såg Marinnytt dagens ljus. Med dessa namn för ögonen insåg flygstabsledningen att "Underrättelser från flygledningen" nog var ett namn i mastigaste laget, även och det var Ufl som fanns i var mans mun. Man slet med frågan ett bra tag, men 1960 togs namnändringsbeslutet: FlygvapenNytt.

De stora haveriantalen på 40- och 50-talen samt inledningen på 60-talet var en

Framsida på den första utgåvan av Underrättelser från flygledningen, allmänt kallad Ufl. Året var 1948.

hämmande faktor i flygverksamheten. Ett motmedel skulle simulatorerna komma att bli. Studier hos US Air Force och av dess flygsäkerhetsprogram genererade idéer till nya satsningar här hemma. En speciell flygsäkerhetsavdelning inrättades 1964 i flygstaben och regionala flygsäkerhetsofficerare kom i tjänst. Bland mycket annat.

Till flygsäkerhetsavdelningen fogades en informationsdetalj, som skulle besättas. Avdelningschefen **Åke Lönnberg** ville – liksom flygstabens pressavdelning tidigare gjort i olika omgångar avseende FlygvapenNytt's redaktörskap – satsa på civilt blod, på en ung journalist. Valet föll på en mustaschpydd (vilket visade sig vara djävrt) adept med meriter från bland annat Dagens Nyheter och Sydsvenska Dagbladet. Förtroendet gavs till under-tecknad och första uppgiften blev att ta fram en 24-sidig ny tidskrift som gavs namnet "Kontakt med flygsäkerheten". Kändes mycket stimulerande – till dess stabschefen sa: "Två tidskrifter har vi inte råd med". Ett vakuum uppstod.

Lösningen blev att en flygsäkerhetsbilaga infogades i FlygvapenNytt fr o m nr

Ufl bytte namn till FlygvapenNytt 1960. Den Ufl som ses på bilden är från 1958, tillsammans med den första utgåvan av FlygvapenNytt.

Stilen på FlygvapenNyttss framsidor har varierat genom åren. 1970 kom de första omslagen med färgbilder.

1/65. På så sätt halkade jag in i Flygvapnets huvudorgan – en skänk från ovan kanske man kan säga. Dåvarande stabsredaktören **Lennart Olander** fick hux flux en cirka 15 år yngre murvel att hålla i hand. Kan inte ha varit lätt. En vädur t o m. – (Att haverierna fr o m 1964 drastiskt kom att uppvisa en sjunkande kurva... påstås inte vara FlygvapenNyttss förtjänst. F-n tro't ...).

Våra första förnyelsegrepp blev att ändra tryckningsmetod, modernisera layouten, använda fler och större bilder samt höja papperskvaliteten. Allt för att öka läsvärdet och på så sätt lättare kunna nå ut till flottilj- och skolpersonalen. Vårt mål var att göra FlygvapenNytt känd och eftertraktad.

Det kalla kriget medförde också ett behov att även nå läsare utanför flygvapnets hank och stör. Vi började distribuera FlygvapenNytt till bl a riksdagspolitiker, försvarsindustrin, dagstidningar, bibliotek, frivillig personal m fl. Upplagan bara steg. Liksom efterfrågan. FlygvapenNytt var på väg att bli ett begrepp. T o m inom Försvarsmakten, minsann.

Därför blev det helt naturligt att också låta allmänheten få prenumerera på marknadens mest spännande flygtidskrift. Den möjligheten erbjöds fr o m 1970, samtidigt som färgbilder på förstasidan blev allt vanligare.

Satsningen blev ett lyckokast. Snabbt blev vår prenumerantstock den största bland försvarsgrenstidskrifter.

Internationell uppmärksamhet

FlygvapenNytt gavs chansen att publicera "skarpa" fotografier av Sovjetunionens då mest hemliga flygplan och fartyg, vilka våra incidentrotar dagligen stötte på ovan och på "Fredens hav". Utländska medier stod i kö för att få publicera dessa unika bilder från första parkett: Östersjön. ÖB ville, Flygvapnet kunde, FlygvapenNytt servade. En sats redaktören fann spännande och njutbar.

Efter att ha varit ansvarig redaktör för FlygvapenNytt under drygt 20 år kom befattningen 1993 att uppgraderas till chefredaktör – hedrande men pekuniärt inte lika upphetsande. Fram till chefsbytet på

Unika bilder av Sovjetunionens hemligaste flygplanstyper och fartyg publicerades i FlygvapenNytt, bland annat under 1978, och rönt stort internationellt intresse.

redaktörsstolen 1998 hade "vi flygare" – och här inkluderas med stor tacksamhet alla outhärliga bidragsgivare vid förbanden m fl – lyckats driva fram vår avisa till att vara Nordens största (någon har påstått Europas); från cirka 35 ex 1939 till cirka 35.000. Periodiciteten höll vi på 4-5 nr/år och sidantalet underskred inte 40. Ibland chockade jag redaktionen med att frossa med en 80-sidig tegelsten. Snyggt men inte pråligt. Björnkoll på ekonomin vill jag gärna minnas att jag hade.

Fr o m nr 4/98 har min efterträdare **Peter Liander** fört flygvapnets luftskepp vidare. Han har bl a med den nya teknikens hjälp utvecklat vår "arvedel" på en beundransvärt sätt, en initierad röst i tiden som rönt stor respekt hos läsekretsen. Tyvärr med en minskande "hemmapublik", då bantningen av förband inom Försvarsmakten tvingat fram en betydligt tunnare plattform. Även om nu nr 4/03 är FlygvapenNyttss svanesång, så vet jag att ur askan skall stiga något nytt i trojkamodell och däri skall du återfinna Peters säkra redaktörstaktpinne. Än har tidskrifter mycket att ge, än har flygvapnet massor att förmedla via tryckta textsidor. Avisans namn är inte det viktigaste.

Att nu 39 år efter min första dag med FlygvapenNytt erbjudas möjligheten att få sista ordet i en tidskrift som danade mitt liv känns som en stor, stor ära. Tacksamheten över att ha fått vara en kugge i flygvapnets historia har inte avtagit sedan sista dagen med gänget.

JAHN CHARLEVILE
(CHEFREDAKTÖR EMERITUS)